

L'any 2000 del comerç

Poques vegades un fet estrictament comercial haurà commogut la vida ciutadana com ho ha fet l'establiment "Hipercor" a Girona.

Tota una sotragada. D'un estat de repòs i calma, comerciants i consumidors s'han trobat elevats a un cel d'excitació delirant. La ciutadania no s'ho acaba de creure. Els botiguers, tampoc. A pesar que uns i altres sabien —el gironí viatja— que en algun lloc del món existien establiments grans, nets, assortits, il·luminats, moderns i servicials, ningú no es podia imaginar que una cosa així s'arribaria a veure a Girona. Mentrestant, els botiguers es fregaven les mans i els ciutadans es rascaven la butxaca.

De sobte, el cataclisme!

Tot just advingut, allò primer que ha constatat el consumidor per l'odiós via de les comparacions és que el comerç que ell donava per real no és més que una vella estampa litogràfica, descolorida i tronada, idealitzadora d'antigues glòries comercials i prestigis instituits. Que més que un comerç antic —cosa meritòria—, el de Girona és un comerç antiquat —cosa nefasta i d'escassa capacitat de supervivència—.

El més curiós és que el consumidor no s'hagués adonat abans que amb la seva resignació masoquista contribuïa a consolidar el tòpic multiseccular de la Girona botiguera. A tot estirar, potser s'havia permès alguna infidelitat anant a comprar a Barcelona, a Platja d'Aro o a Perpinyà, poca cosa, més que res per no haver de dur tants diners a la caixa d'estalvis a fi de mes.

Però això ha canviat. "Hipercor" —o qualsevol altre que ho hagués intentat abans— acaba d'inaugurar l'any 2000 a Girona. Tot un trauma social, econòmic, comercial i urbanístic. Ara és quan comença la funció. Amb obra nova, escenari rutilant i un públic afamat d'espectacle. Més que mai la noció de competència comercial adquirirà el caràcter de batalla entre professionals. La malastrugança astral no hi té res a veure. I el trabuc i la barricada, tampoc. O se'n sap o no se'n sap. Tota la resta es ploralleta o discussions de cafè.

FRANCESC A. IZQUIERDO

El Carme de Palamós, en perill

Del conjunt de l'antic Hospital de Palamós actualment només en resta la capella o església del Carme, situada dins el barri vell de la vila i a pocs metres del carrer Major.

En aquests darrers mesos l'edifici ha cobrat protagonisme a causa del seu possible enderrocament i a la polèmica que aquest fet ha generat. L'església, aixecada a final del segle XVIII, fou inclosa en la llista provisional d'elements d'interès històrico-artístic que preveia el Pla d'Ordenació Urbana del 1986. Actualment l'edifici serveix de magatzem i el seu estat de conservació, segons els tècnics municipals, és força dolent, especialment el sostre i l'espaldany, que amenacen ruïna imminent.

La qüestió sembla arrencar precisament d'aquest estat de conservació. La parròquia, que n'és la propietària, al·lega d'una banda la manca de mitjans econòmics per a restaurar-la, mentre que contempla la possibilitat de permutar-la pel local que des de fa temps reclama per al jovent del poble. Amb aquestes perspectives, el Consell parroquial s'adreçà a l'Ajuntament per tal que s'instruís l'expedient que desafectés la capella de qualsevol prerrogativa artística o urbanística. Per la seva banda, la Comissió Tècnica de Patrimoni de Girona acordà declarar-se incompetent sobre el futur de la capella, ja que no ha estat declarada definitivament com a monument.

El Col·lectiu en Defensa del Patrimoni de Palamós ha fet arribar la seva proposta a l'Ajuntament i als mitjans de comunicació, tot reivindicant el valor històrico-artístic i àdhuc sentimental que l'edifici té per als palamosins. A hores d'ara l'expedient resta damunt la taula i el futur de la capella del Carme continua essent una incògnita.

SANTI SOLER

Figueres recorda Fages de Climent

Fa vint-i-cinc anys que morí el poeta Carles Fages de Climent. A Figueres, l'Associació Cultural "Atenea" del Casino Menestral i l'Institut d'Estudis Empordanesos han organitzat conjuntament uns actes d'homenatge i record a la figura i obra de l'escriptor. Montserrat Vayreda hi llegí un esbòs biogràfic, un grup de rapsodes i músics interpretaren alguns poemes, Alfons Romero dissertà entorn de l'obra epigramàtica, i un grup de persones que havien conegut Fages intervingueren en una taula rodona per glossar els vessants humà i literari del poeta.

L'obra de Fages és important: una novel·la —*Climent*—, teatre, una poesia que podríem inscriure al noucentisme, els epigrames tan celebrats per Joan Fuster. O, en tot cas, es tracta d'una obra molt més important que la realitat de les edicions permet de suposar. És veritat que en vida comptà amb algunes atencions —dos pòlegs de Ventura Gassol i Eugeni d'Ors, i algun premi jocloralesc—, però també és cert que fou ignorat tant a l'antologia de Joan Triadú com a la de Molas-Castellet. Possiblement per motius extraliteraris. Part de l'obra encara es pot trobar en alguna llibreria de Figueres; d'altres llibres fa anys que són exhaurits. I n'hi ha que no han estat mai donats a l'estampa, com ara l'èpica del *Somni del Cap de Creus*, o bé els centenars d'epigrames que algun empordanès conserva d'algunes sèries mecanografiades que se n'havien fet. Per acabar, tal com es poça de manifest al dit homenatge, el futur atzar editorial de l'obra de Fages depèn de la disposició, sembla que no gaire sol·lícita, del seu hereu.

Fages, home controvertit, d'una vitalitat sensualíssima, deixà un record prenyat d'anècdotes divertides i d'episodis pintorescs; a l'Empordà hom s'hi complau, massa potser, en detriment de l'escriptor; a Barcelona l'assaig el desconeix o l'ignora. I els entrebancs derivats de l'herència ¿Qui trobarà el desllorigador que permeti agafar tota l'obra del poeta —ja no escriurà més—, ordenar-la, estudiar-la i editar-la?

JOAN FERRERÓS

El millor art és al carrer

La col·locació, als carrers de Girona, de dues escultures de Marcel Martí constitueix un dels esdeveniments més significatius de l'any artístic que s'ha acabat i també una aportació capital al museu d'escultura a l'aire lliure en què d'uns anys ençà s'està convertint la ciutat dels quatre rius.

Marcel Martí és una de les figures claus de l'escultura abstracta a Catalunya. La instal·lació d'una obra seva en una plaça del nou barri de Montbau, a Barcelona, el 1961, va significar un trencament amb la tradició classicista d'escultures al carrer seguida fins aquell moment al país. Girona incorpora l'obra de Marcel Martí al paisatge urbà més d'un quart de segle més tard que Barcelona, però ho fa per partida doble: una peça de dos metres quaranta, *Nefer Mediterrània*, a la rambla de Xavier Cugat, i una altra de nou metres quaranta, *Atnel Girona*, a la plaça de Sant Ponç.

Aquestes dues obres, que se situen entre les més importants que hi ha a l'aire lliure a Girona, no es posen en places cèntriques i turístiques, sinó en barris extrems al nord de la ciutat, a prop del Ter, barris formats els últims anys: Sant Ponç i Fontajau. Aquest plantejament de personalització dels barris de nova formació, que els va dotant de senyes d'identitat i els allunya de la marginalitat, és una política que demostra visió de futur i allunyament de l'elitisme urbanístic. Les guies turístiques hauran d'incloure aviat desplaçaments aconsellats a l'extraradi, perquè en els seus carrers hi ha, cada cop més, excel·lents obres d'art.

JAUME FABRE

Urbanisme al nord-est català

L'exposició els "Processos a Catalunya i Rosselló-Llenguadoc" té com a objectiu comparar l'urbanisme francès i el català. A Catalunya això és motiu per una reflexió sobre l'urbanisme de la darrera dècada, especialment intensa per l'impuls renovador i l'abast territorial dels nous plans. La mostra, que s'acompanya d'un catàleg, és realitzarà a partir d'una selecció de quaranta-un panells, en els quals hi ha un o més temes per part catalana i vint-i-quatre temes per part francesa.

El planejament català d'aquest període es caracteritza per un urbanisme morfològic amb accent a les propostes arquitectòniques, el tractament de l'espai públic i el microubanisme.

És notori el protagonisme que en els primers treballs ha tingut l'Escola de Barcelona, tant per la intervenció directa dels arquitectes que han traspassat el camp de la teoria, com de la influència que han exercit sobre el conjunt del planejament redactat. Com és també notòria la intervenció directa de l'Administració en la redacció i gestió del planejament que pel conjunt de Catalunya ha desenvolupat l'Incasol.

També és significativa tant per la quantitat com per la qualitat el planejament i projectes desenvolupats a Barcelona i a la seva àrea Metropolitana. Està per fer una aproximació crítica al procés de transformació ràpida en què està immersa Barcelona, endegat de la mà de l'Oriol Bohigas amb la idea que l'urbanisme no és possible.

Queden també les intervencions i propostes formulades des de la desapareguda Corporació que *preteneix avançar cap a una veritable ciutat metropolitana*.

L'urbanisme francès té llarga experiència i tradició reglamentarista i legal. Com a actuacions i plans d'arranjament rural, figures de desenvolupament econòmic i social a més d'urbanístiques. Com a contrapunt dels plans catalans que intenten reconduir el desenvolupament urbà de la zona costanera, França presenta la planificació de l'Administració de grans zones turístiques amb resultats finals més que discutibles.

PERE SOLÀ I BUSQUETS

L'ull compromès d'Agustí Centelles

En certa manera, artísticament Girona acaba bé l'any 1988. A més de la policroma oferta de les galeries privades, al Museu d'Història de la Ciutat continua oberta l'exposició d'art medieval català, cedit temporalment pel Museu de Montjuïc de Barcelona.

És també del cantó institucional —Fundació Caixa de Barcelona, Generalitat i Diputació de Girona— que cal subratllar una altra mostra, *absolutament remarcable*, que s'escau de ple dins les festes del Cap d'Any: l'exposició antològica del **fotoperiodista** Agustí Centelles (El Grau, València, 1909 - Barcelona, 1985).

No ja per coneguda, aquesta gran col·lecció del fotògraf de la Guerra Civil és menys sorprenent i estimulant. A la Casa de Cultura es demostra que una exposició quantitativament generosa i qualitativament ben dissenyada és, en termes d'audiència pública, culturalment rendible.

L'excel·lent qualitat humana i testimonial dels documents fotogràfics d'Agustí Centelles, a pesar del temps transcorregut i del relatiu esgotament del tema, no han perdut res de l'impacte emocional, artístic i compromès característics d'aquest informador gràfic de "primera línia". Al costat d'altres fotògrafs i cineastes de renom internacional, molts vinguts de fora, que ens llegaren llur visió i experiència de la dramàtica contesa, les imatges de Centelles tenen i confirmen la particularitat d'ésser viscudes i fetes des de dins del conflicte i dels anhels, lluites i esperances que tenia el nostre poble en un moment decisiu de la pròpia història i de la història universal del segle XX.

ENRIC MARQUÈS

ART

ARQUITECTURA

FOTOGRAFIA